

**UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN
CUZA” DIN IAȘI**

FACULTATEA DE LITERE

ȘCOALA DOCTORALĂ DE STUDII FILOLOGICE

**Sub semnul Graalului. O analiză a dinamicii
grupului oniric românesc**

Rezumatul tezei de doctorat

Conducător de doctorat:
Prof. univ. dr. Petrescu Lăcrămioara

Doctorandă:
Lupuleac I. Diana-Maria

UNIVERSITATEA "ALEXANDRU IOAN CUZA" DIN
IAȘI

Școala Doctorală de Studii Filologice

ANUNȚ

La data de 18.07.2023, ora 10:00, în sala Dima, doamna LUPULEAC I. Diana-Maria va susține, în ședință publică, teza de doctorat cu titlul *Sub semnul Graalului. O analiză a dinamicii grupului oniric românesc*, în vederea obținerii titlului științific de doctor în domeniul Filologie.

Comisia de doctorat are următoarea componență:

Președinte:

Prof. dr. Dragoș COJOCARU (Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași)

Conducător de doctorat:

Prof. dr. Lăcărmioara PETRESCU (Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași)

Referenți:

Prof. univ. dr. Gheorghe MANOLACHE, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Prof. univ. dr. Antonio PATRAȘ, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Conf. univ. dr. Pompiliu CRĂCIUNESCU, Universitatea
de Vest din Timișoara

Vă invităm să participați la ședința de susținere a tezei.

Teza poate fi consultată la Biblioteca Facultății de Litere.

CUPRINS

Argument	4
I. Bazele comunitare ale onirismului (1959-1966):	
„Prietenia noastră a fost miraculoasă”	19
<i>I.1. Alegerea numelui și debutul membrilor fondatori</i>	24
<i>I.3. Lărgirea grupului - viața în cenaclu</i>	29
<i>I.4. Cenaclul „Lucafărul” în 1965</i>	32
<i>I.5. Grupul oniric în 1966</i>	36
<i>I.6. Oniricii la cenaclul „Labiș”</i>	37
<i>I.7. Oniricii la cenaclul „Junimea” în 1966</i>	40
<i>I.8. Miron Radu Paraschivescu și Povestea vorbii: 41</i>	
<i>I.9. Oniricii în paginile Povestii vorbii</i>	44
II. Grupul oniric în 1967	51
<i>II.1. Noii membri ai grupului: Emil Brumaru,</i> <i>Daniel Turcea și Florin Gabrea</i>	51
<i>II.2. Activitatea publicistică a oniricilor</i>	55
<i>II.3. Oniricii la cenaclul „Labiș”</i>	61
<i>II.4. Oniricii la cenaclul „Junimea”</i>	63
<i>II.5. „Revista nouă” de la Ploiești</i>	64
<i>II.6. Înscenare – primul scandal oniric</i>	65
<i>II.7. Excursiile oniricilor la Dolhasca</i>	67

III. Grupul oniric în 1968	69
<i>III.1. Activitatea publicistică a oniricilor</i>	69
<i>III.2. Un nou membru al grupului oniric: Sorin Titel</i>	72
<i>III.3. „Ocean” – proiectul revistei onirice</i>	73
<i>III.4. A doua vizită a oniricilor la Dolhasca.....</i>	77
<i>III.5. Atitudini politice: august 1968</i>	78
<i>III.6. Cenaclul Uniunii Scriitorilor sub conducerea lui Miron Radu Paraschivescu</i>	80
<i>III.7. Oniricii la cenaclul „Junimea”</i>	85
IV. Programul teoretic al grupului oniric.....	86
<i>IV.1. Primele schițe ale teoriei onirice</i>	87
<i>IV.2. Contextul publicării programului oniric.....</i>	90
<i>IV.3. Programul oniric în paginile revistei „Luceafărul”.....</i>	99
<i>IV.4. Programul oniric în paginile „Gazetei literare”</i>	104
<i>IV.5. Le groupe de six à Bucarest – interviul acordat de onirici lui Guy de Bosschère</i>	107
<i>IV.6. Manifestul oniric: masa rotundă din revista „Amfiteatru”</i>	113
<i>IV.7. Receptarea mesei rotunde</i>	116
<i>IV.8. Tentativa onirică după război – proiectul oniric în revistele franceze</i>	125

<i>IV.9. Sursele onirismului estetic: Romantism, Suprarealism, Noul Roman</i>	129
A. Onirism și romantism	129
B. Onirism și suprarealism	132
C. Onirism și Noul Roman Francez	134
<i>IV.10. Programul teoretic al grupării onirice: concluzii</i>	138
V. Grupul oniric în 1969	140
<i>V.1. Activitatea publicistică a oniricilor</i>	140
<i>V.2. Oniricii vs. parodiști</i>	146
<i>V.3. Oniricii în Manuscrisul de la „Judecata de apoi a scriitorilor”</i>	151
<i>V.4. Oniricii și Cenaclul Uniunii Scriitorilor</i>	154
<i>V.5. Modificarea componentei grupului oniric</i>	159
VI. Grupul oniric în 1970	163
<i>VI.1. Activitatea publicistică și imaginea publică a grupului oniric în 1970</i>	163
<i>VI.2. Oniricii și proza scurtă</i>	167
<i>VI.3. Oniricii și critica literară</i>	168
<i>VI.4. Spiritul de grup și plecările în străinătate</i>	170
VII. Grupul oniric în 1971	175
<i>VII.1. Activitatea publicistică și receptarea critică a membrilor grupului oniric</i>	175
<i>VII.2. Dinamica grupului oniric în 1971</i>	181

VII.3. Grupul oniric și „cazul Paul Goma”	187
VII.4. Dumitru Țepeneag în paginile revistelor „Le Monde” și „New York Times”	188
VIII. Grupul oniric în 1972	194
VIII.1. Grupul oniric și cenaclul „Luceafărul”	195
VIII.2. Activitatea publicistică a oniricilor	196
VIII.3. Grupul oniric în vizorul criticii	200
VIII.4. Conferința națională a scriitorilor și impactul ei asupra grupării onirice	202
IX. Grupul oniric între 1973 și 1974	208
IX.1. Reminiscențele onirismului – un roman epistolar în trei părți	209
A. Scrisori Mazilescu – Țepeneag: prietenia	209
B. Scrisori Dimov – Țepeneag – Turcea: eșecul onirismul	211
C. Scrisori Tănase – Țepeneag: politicul	213
IX.2. Destrămarea grupului oniric	216
X. Oniricii și onirismul – de la performance la ficționalizare	220
X.1. Ficționalizarea oniricilor în timpul deceniului „tentativei onirice”	223
A. Ficționalizarea oniricilor în spațiul public .	223
B. Ficționalizarea oniricilor în spațiul privat ..	226
X.2. Ficționalizarea oniricilor după disoluția grupului	229

<i>A. Dumitru Țepeneag și Academia onirică (2000)</i>	230
<i>B. Șerban Foarță – Spectacol cu Dimov și alți onirici (2002)</i>	232
<i>C. Florin Gabrea – Ion Luca Ca... (invidia la stomac și gogoșarul la inimă) (2004)</i>	235
<i>D. Virgil Tănase – Leapșa pe murite (2011)</i>	238
<i>XI. Considerații finale</i>	243
<i>Bibliografie</i>	249

REZUMAT

Grupul oniric românesc, printre membrii căruia s-au numărat: Leonid Dimov, Dumitru Țepeneag, Virgil Mazilescu, Vintilă Ivănceanu, Sorin Titel, Daniel Turcea, Iulian Neacșu, Virgil Tănase și Sânziana Pop) a avut un traiect cel puțin neobișnuit. Debutată în 1965, imediat după faimoasa *Declarație din aprilie* 1964 ce marca începutul unei perioade de „liberalizare”, gruparea bucureșteană a fost reținută de istoria literară pentru reușita de a prezenta public singurul program creator ce se opunea formulei realismului socialist. Mai mult decât atât, oniricii s-au organizat în epocă sub formula de grup, o decizie privită cu suspiciune de autorități. În pofida istoriei neobișnuite a oniricilor, în momentul de față un studiu care să discute în context istoria grupării, prefacerile programului teoretic schițat, respectiv dinamica relației dintre onirici nu există. Până la această dată, lucrările exegetice s-au oprit strict la analiza de tip monografic a operelor unora dintre onirici, fără a explora punctual istoria grupării. Lucrarea *Sub semnul Graalului. O analiză a dinamicii grupului oniric românesc* urmărește

să completeze acest gol în exegeza grupului oniric, oferind o cercetare sistematică a aspectelor anterior numite.

Titlul tezei, *Sub semnul Graalului. O analiză a dinamicii grupului oniric românesc*, rezumă direcția de cercetare asumată. Prima sa parte, *Sub semnul Graalului*, a fost inspirată de titlul unui articol semnat de Dumitru Țepeneag, unul dintre liderii grupării, în ianuarie 1970. Articolul în cauză reprezenta o apologie închinată lui Albert Béguin ce ilustra faptul că, pentru „cadidul” grupului oniric, perpetua căutare ilustrată de opera, dar și de viața lui Béguin era expresia unui traiect existențial valoros. Cu toate că articolul nu cuprinde referiri directe la onirism, Leonid Dimov, celălalt lider al oniricilor, va trasa ulterior o legătură clară între onirism și *questa Graalului*. Pentru liderii săi, așadar, dincolo de un simplu proiect literar, onirismul a reprezentat o fațetă a unei filosofii personale ce plasa în centru curiozitatea intelectuală.

A doua parte a titlului evidențiază principalul scop al tezei: conturarea unei imagini a dinamicii grupării onirice. Deși există resurse critice referitoare la activitatea

individuală a unora dintre membrii grupului, până în prezent nu au fost publicate volume dedicate în mod specific analizei activității grupării în ansamblu. Un prim exemplu de lucrare care ne-a fost utilă din perspectiva reconstruirii istoriei grupării onirice a fost volumul Luminiței Corneanu, *Leonid Dimov: un oniric în Turnul Babel*, care reprezintă o contribuție importantă la înțelegerea dinamicii din cadrul grupului, deoarece trasează o direcție coerentă a rolului lui Leonid Dimov în cadrul mișcării și oferă o imagine reconstruită a relațiilor sale dificile cu Securitatea, influențate de asocierea cu onirismul.

Pentru a mapa cu exactitate modul în care relațiile dintre membrii grupului evoluează și pentru a evidenția faptul că felul în care oniricii se raportează la onirism cunoaște numeroase prefaceri în timp, am făcut apel la volumele de memorialistică publicate de unii dintre membrii grupului, respectiv la corespondența dintre aceștia. Dincolo de acest aspect, lucrarea de față urmărește modul în care grupul oniric a fost receptat de criticii literari ai vremii (dar și modul în care reacțiile acestora au informat modul în care liderii grupului

formulează programul teoretic pe care îl publică în 1968), conținutul și etapele de transformare prin care teoria onirică trece, precum și rolul ficționalizării în construirea identității grupului.

În vederea reconstituirii cu exactitate a istoriei grupului oniric, principala sursă la care am făcut apel a fost lectura celor mai importante reviste literare ale vremii. Mai exact, cercetarea întreprinsă a vizat analizarea creațiilor literare și a articolelor scrise de și despre onirici între 1964 și 1974 în revistele: „Luceafărul”, „Gazeta literată” (transformată în a doua parte a anului 1968 în „România literară”), și „Viața Românească”. Am luat în considerare și articole publicate în: „Scînteia”, „Contemporanul”, „Argeș”, „Ramuri” și „Amfiteatru”. Această abordare s-a dovedit valoroasă întrucât perspectiva rezultată ilustrează atât poziționarea membrilor grupului oniric în lumea literară românească și reacțiile schimbătoare ale criticii, cât și modul în care capitalul de imagine de care se bucură oniricii crește de la an la an.

Pentru a organiza mai eficient materialul studiat, am făcut apel la următoarea structură. Primul capitol al

lucrării a fost dedicat evenimentelor desfășurate în primii ani ai grupării, mai exact intervalului 1959-1966. Am dedicat ulterior câte un capitol pentru fiecare an, structurat în mare măsură în mod similar. Fiecare capitol include referiri la activitatea publicistică a membrilor grupului, receptarea critică, influența evenimentelor politice asupra evoluției grupului și relația dintre onirici. Am utilizat această structură în analizarea evoluției grupului în: 1967, 1968 (cu mențiunea că un capitol separat a fost dedicat discutării programului teoretic al grupării), 1969, 1970, 1971 și 1972. De asemenea, un capitol distinct a fost rezervat pentru a prezenta evenimentele din 1973 și 1974 – anii disoluției onirismului. În plus, ultimul capitol vizează analiza unor texte ce ilustrează o tendință de transformare a membrilor grupului oniric în personaje literare (în timpul perioadei de activitate, cât și după dispariția grupului). Aceste texte au fost semnate atât de onirici, cât și de alți scriitori sau critici neasociați grupării.

Capitolul întâi, Bazele comunitare ale onirismului, propune o analiză a activității oniricilor în intervalul 1959-1966. Capitolul include o discuție referitoare la alegerea numelui grupării, un subiect puțin

discutat inclusiv de Dumitru Țepeneag, precum și o prezentare a contextului istoric general care a făcut posibil debutul oniricilor. În acest sens, un subcapitol este dedicat interacțiunii membrilor grupării în cadrul cenaclului revistei „Luceafărul” în 1965, respectiv activității acestora la „Junimea” în 1966 și a modului în care expunerea de care s-au bucurat în cadrul acestor cenacluri a contribuit la consolidarea capitalului de imagine necesar impunerii lor pe scena literaturii române. De asemenea, atenția noastră s-a oprit și asupra relației oniricilor cu Miron Radu Paraschivescu, o figură recurent asociată grupului în acea perioadă, precum și asupra *Poveștii vorbii*, suplimentul revistei craiovene „Ramuri”, unde unii membri ai grupului și-au făcut debutul.

Capitolul al doilea urmărește activitatea oniricilor în 1967. Analiza cuprinde informații despre modul în care noi scriitori precum Emil Brumaru, Daniel Turcea și Florin Gabrea se alătură grupului. Capitolul abordează, de asemenea, activitatea publicistică a oniricilor precum și interacțiunile lor în cadrul cenaclurilor, precum și implicarea unora dintre membrii grupului în încercarea de a publica „Revista nouă”, o revistă literară ploieșteană în

comitetul redacțional al căreia s-au numărat și unii onirici. Un subcapitol distinct este dedicat scandalului provocat de publicarea textului *Înscenare* de Dumitru Țepeneag și a modului în care liderul oniricilor a mizat pe strategii din arsenalul avangardist ca modalitate de a-și crește capitalul de imagine și, prin recul, ca modalitate de a promova prin orice mijloace grupul oniric.

Capitolul al treilea al tezei propune o analiză a evenimentelor din 1968, cel mai semnificativ an din istoria grupului. Dincolo de reușita de a prezenta public programul teoretic, membrii grupului se implică în numeroase evenimente de ordin politic (precum discursurile pe care le țin în cadrul *Conferinței naționale a scriitorilor* sau reacțiile lor imediate după discursul lui Nicolae Ceaușescu din august 1968), publică volume bine primite de critică, joacă un rol important în desfășurarea ședințelor cenaclului Uniunii Scriitorilor (aflat sub conducerea lui Miron Radu Paraschivescu) și ajung foarte aproape de șansa de a avea propria revistă literară (aspecte discutate în detaliu în cadrul acestei secțiuni a tezei).

Cu scopul de a oferi o contextualizare mai amplă a factorilor care au contribuit la publicarea teoriei onirice

în 1968, *capitolul al patrulea* a fost dedicat exclusiv discuției referitoare la programul teoretic al grupării. Alegerea de a trata acest subiect într-un capitol separat, iar nu ca parte a capitolului dedicat evoluției grupării în 1968, a fost motivată de necesitatea de a întrerupe ordinea cronologică respectată până în acest punct, astfel încât să putem urmări în detaliu procesul de transformare al programului oniric. Așadar, pentru a oferi o imagine cât se poate de detaliată a teoriei onirice înaintată de Leonid Dimov și Dumitru Țepeneag, analiza a pornit de la discutarea articolelor semnate de cei doi teoreticieni înainte de 1968, articole în care putem intui primii germeni ai programului teoretic oniric. În acest capitol am inclus și o prezentare e campaniei duse împotriva grupului oniric de cronicarii revistei „Luceafărul”: Marian Popa, Al. Piru și Neagu Rădulescu. Înainte ca Leonid Dimov și Dumitru Țepeneag să decidă publicarea programului teoretic, începând din martie 1968, onirici precum Dumitru Țepeneag, Vintilă Ivănceanu sau Iulian Neacșu devin subiectul unor articole critice care, de multe ori, se transformă în atac la persoană. Analiza propusă pune în evidență modul în care obiecțiile formulate de criticii

menționați anterior în cadrul acestei campanii au influențat structurarea teoriei onirice– pe care o vor publica în vara aceluiași an.

O parte semnificativă a capitolului urmărește discutarea teoriei grupului oniric, așa cum apare ea articulată de membrii grupării atât înainte, cât și după 1968. Deși putem observa indicii cu privire la existența unor linii teoretice conturate de membrii grupului înainte de 1968 (instanțe discutate în cadrul acestui capitol), programul oniric va fi publicat abia în 1968, când schimbările de ordin politic ajung să influențeze climatul cultural. Lucrarea propune, așadar, o analiză a articolelor publicate de cei doi lideri ai grupului în paginile „Luceafărului” și „Gazetei literare” în 1968 (prima instanță de teoretizare deschisă a onirismului), a interviului oferit de Leonid Dimov, Dumitru Țepeneag și Vintilă Ivănceanu lui Guy de Bosschère în vara aceluiași an, respectiv a *Mesei rotunde* publicate în „Amfiteatru” în noiembrie 1968.

Această modalitate de analiză sistematică a teoriei onirice este inedită, întrucât oferă o imagine clară asupra modului în care cei doi teoreticieni au formulat teoria

onirică, dar și a strategiilor la care au făcut apel în enunțarea ei. Mai mult decât atât, prezentarea în detaliu a conținutului interviului pe care parte dintre onirici în oferă în vara lui 1968 lui de Bosschère este o premieră în exegeza oniricilor. Până în acest moment studiile care s-au oprit asupra analizei grupării onirice fie au ignorat, fie doar au menționat existența acestui interviu, fără a se opri la conținutul său.

Dincolo de a oferi o analiză sistematică conținutului teoriei onirice și a contextului enunțării ei în 1968, prezentul studiu urmărește și prefacerile ulterioare ale programului oniric. Lucrarea urmărește totodată și reacțiile criticilor la publicarea acestei teorii și include examinarea atentă a ideilor exprimate de Leonid Dimov și Dumitru Țepeneag în varii articole publicate atât în România, cât și în Franța, referitoare la teoria onirică inclusiv după disoluția grupării. Mai ales în cazul lui Țepeneag, această analiză evidențiază faptul că modul în care teoreticianul articulează principalele idei ale programului oniric suferă o schimbare notabilă.

Partea finală a capitolului propune o analiză a principalelor linii ale tradiției asumate de onirici:

romantismul, suprarealismul și Noul Roman Francez, precum și o serie de concluzii referitoare la dificultatea receptării teoriei onirice.

Capitolul al cincilea, dedicat evenimentelor din 1969, urmărește în primă instanță activitatea publicistică a oniricilor pe parcursul acestui an, respectiv reacțiile din partea criticilor. În urma campaniei de autopromovare prin publicarea teoriei onirice, în 1969 membrii grupării, dar și grupul în sine, se bucura de un capital de imagine însemnat, fapt ce ne ajută să concluzionăm că strategia lor de a se diferenția prin apelul la scandal a funcționat. Capitolul ilustrează totodată spiritul de coterie din cadrul grupării prin discuția pe care o propune despre eforturile oniricilor îndreptate spre asigurarea publicării volumului de debut semnat de Emil Brumaru (volumul apare abia în 1970).

Poate cea mai clară expresiei a popularității oniricilor în 1969 o reprezintă seria de instanțe în care oniricii sunt parodiați. După cum numeroase studii au demonstrat-o, pentru ca un exercițiu parodic să fie eficient, sursa sa trebuie să fie recognoscibilă publicului. Numeroasele momente în care oniricii apar parodiați pe

parcursul acestui an probează, așadar, capitalul de imagine de care se bucurau. Nu în ultimul rând, capitolul dedicat evenimentelor din 1969 se oprește asupra schimbărilor din cadrul grupului, mai precis asupra modificării componenței sale. Cu toate că este dificil a stabili o dată precisă, în 1969 Iulian Neacșu este exclus din grup pe motive politice, iar Virgil Tănase devine ultimul oniric care se alătură grupării.

După cum analiza propusă o evidențiază, anul 1970 este important pentru onirici în primul rând din punct de vedere publicistic, aspect pe care l-am discutat pe larg în *capitolul al șaselea* al tezei. În acest sens, cercetarea noastră s-a oprit la eforturile din partea membrilor grupului (și nu numai) de a înlesni publicarea volumului de debut semnat de Emil Brumaru.

Un alt subcapitol urmărește tendința poezilor din cadrul grupului de a scrie și publica în 1970 proză scurtă, aspect discutat inclusiv în corespondența oniricilor. Pentru a evidenția dinamica grupării, un ultim subcapitol este dedicat examinării tensiunilor din cadrul grupului determinate de plecările unor onirici în străinătate – așa

cum apar acestea prezentate în corespondența Dimov-Brumaru.

Capitolul al șaptelea urmărește evoluția grupului oniric în 1971, anul care a marcat începutul disoluției sale. Evenimentul catalizator în acest sens a fost reprezentat de publicarea *Tezelor din iulie*, un set de noi măsuri enunțate de Nicolae Ceaușescu ce marca sistarea liberalizării culturale începută în 1964 și, prin recul, semnală o schimbare majoră a politicii culturale promovate de PCR. Dincolo de a urmări modul diferit în care oniricii sunt receptați de critica literară înainte și după publicarea *Tezelor*, o parte a capitolului vizează discutarea deciziei de politizare a onirismului. Atenția noastră s-a oprit asupra interviului pe care cei doi lideri ai grupului (Dumitru Țepeneag și Leonid Dimov) îl oferă în septembrie postului de radio *Europa Liberă*, dar și asupra articolelor semnate de Țepeneag pentru „Le Monde” și „New York Times”, respectiv asupra deciziei prozatorului de a-l sprijini pe Paul Goma. Atitudinile neconforme ale oniricilor vor fi imediat sancționate de autorități – la întoarcerea din Franța Leonid Dimov va fi șicanat de

Securitate, în timp ce Dumitru Țepeneag va avea dificultăți în a obține viza necesară întoarcerii în țară.

La nivelul grupului, anul 1971 a fost unul marcat de tensiuni. În februarie, moartea lui Miron Radu Paraschivescu marchează pentru onirici în mod simbolic încheierea unei etape. Totodată, contextul politic va duce la tensionarea relațiilor dintre membrii grupării. După stabilirea sa definitivă în Austria în prima parte a anului, între Vintilă Ivănceanu și Dumitru Țepeneag se iscă un conflict determinat atât de rolul de fondator al suplimentului *Povestea vorbii* pe care Ivănceanu și-l arogă în mica în schiță biografică inclusă pe coperta volumului *Aus* pe care îl publică la Viena, cât și de decizia lui Țepeneag de a-l sprijini pe Goma. În mod similar, jurnalul lui Țepeneag sugerează existența unei relații tensionate cu Dimov, nerezolvate de vizita acestuia din urmă în Franța, în toamna aceluiași an.

Capitolul al optulea este dedicat evenimentelor din 1972. După gesturile încărcate politic ale oniricilor din anul anterior, parte dintre membrii grupului, dar și grupul în sine intră în vizorul autorităților. Un exemplu clar al acestui fapt îl reprezintă trimiterile directe la

onirism în cadrul articolului *În întâmpinarea Conferinței naționale a scriitorilor*, publicat înaintea desfășurării efective a *Conferinței* cu scopul de a trasa o serie de linii generale referitoare la ceea ce autoritățile considerau direcția optimă a dezvoltării literaturii române. În cadrul acestui articol oniricii apar singularizați în două instanțe, fapt ce probează atitudinea critică la adresa lor. Totodată, capitolul include o prezentare a contextului și evenimentelor din mai 1972, respectiv reacția oniricilor (și a lui Dumitru Țepeneag în special) la modul în care s-au desfășurat lucrările *Conferinței*. În a doua parte a anului 1972 Dumitru Țepeneag se va întoarce la Paris, iar Leonid Dimov alege să se depărteze de proiectul oniric. Singura reminiscență a grupării va rămâne cenaclul oniric (organizat inițial în semn de protest după *Conferința* din mai în locuința lui Țepeneag) – ulterior continuat de Virgil Tănase, care preia rolul de organizator al cenaclului până în 1974.

Cu toate că punctul definitiv al destrămării grupării onirice poate fi plasat în 1972 (când cei doi lideri și teoreticieni ai onirismului par a se depărta de proiect – Țepeneag prin plecarea din țară, iar Dimov prin decizia de

a părăsi grupul), istoria onirismului va continua până în 1974. Acest interval (1973-1974) este discutat în cadrul celui de-***al nouălea capitol*** al tezei. Acest capitol propune o analiză a campaniei motivată politic a oniricilor (parte din membrii grupului (alături de Paul Goma) au încerca organizarea unui protest scris împotriva măsurilor autorităților (care s-a dorit concretizat în forma unui manifest). Această parte a tezei include totodată și detalii referitoare la cenaclul oniric condus de Tănase, dar și o analiză a modul în care destrămarea grupului apare confirmată în scrisorile pe care Dumitru Țepeneag le primește (în Franța) de la: Leonid Dimov, Daniel Turcea și Virgil Tănase.

Capitolul al zecelea este dedicat modului în care membrii grupului oniric au fost transformați în personaje literare (ficționalizați) în varii texte literare și pseudo-literare. Textele avute în vedere au fost semnate atât de membrii grupului, cât și de scriitori și publiciști care nu au făcut parte/nu au fost asociați grupului. Înainte de discutarea propriu-zisă a ficțiunilor scrise despre onirici atât înainte, cât și după disoluția grupului, parte a capitolului a fost dedicată unei analize a tendinței

membrilor grupului de a-și teatraliza gesturile, mai ales în fața unui public, o direcție de cercetare care ajunge să completeze imaginea legată de dinamica grupării.

Capitolul al unsprezecelea, cuprinde o sinteză a concluziilor la care am ajuns în urma analizei propuse.

Prin abordarea sa sistematică, ne dorim ca această lucrare să ofere un răspuns mai clar la întrebarea: cine au fost oniricii?

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Dicționare, enciclopedii

Dicționarul general al literaturii române (DGLR), vol. II, C-D, Editura Univers Enciclopedic, București, 2004.

Dicționarul general al literaturii române (DGLR), vol. IV, L-O, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.

Dicționarul general al literaturii române (DGLR), vol. VI, S-T, Editura Univers Enciclopedic, București, 2007.

Dicționarul general al literaturii române (DGLR), vol. VII, Ț-Z, Editura Univers Enciclopedic, București, 2007.

Dicționarul scriitorilor români, D-L, Coordonatori și revizori științifici: Mircea Zaiciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, Editura Fundației Culturale Române, București, 1998.

Manolescu, Florin, *Enciclopedia exilului românesc (1945 – 1989)*, Ediția a doua, Ed. Compania, 2010.

Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Paralela 45, Pitești, 2008.

Surse primare

Brumaru, Emil, *Cerșetorul de cafea*, Editura Polirom, Iași, 2014.

Brumaru, Emil, *Opere IV: Dumnezeu se uită la noi cu binoclu*, prefață de Ioana Pârvulescu, Editura Polirom, Iași, 2014.

Dimov, Leonid, *Spectacol*, editura Cartea Românească, București, 1979.

Dimov, Leonid, *Scrisori de dragoste (1943-1954)*, ediție îngrijită, studiu introductiv, bibliografie, notă asupra ediției și note de Corin Braga, Editura Polirom, Iași, 2003.

Dimov, Leonid, Țepeneag, Dumitru, *Momentul oniric*, antologie îngrijită de Corin Braga, București, Editura Cartea Românească, 1997. Valeriu Cristea în *Bagaje pentru paradis*, Editura Albatros, București, 1997.

Foață, Șerban, *Spectacol cu Dimov*, editura Vinea, București, 2002.

Gabrea, Florin, *Ion Luca Ca... (invidia la stomac și gogoșarul la inimă). Piesă în patru acte și un prolog*, Editura Arvin Press, București, 2004.

Iuga, Nora, *Ca motorul unui Ford din 1931*, Editura Casa de Pariuri literare, București, 2016.

Mazilescu, Virgil, *Opere*, Editura Muzeului Literaturii Române, București, 2003.

Tănase, Virgil, *Antoine de Saint-Exupery*, Editura Tracus Arte, București, 2019.

Tănase, Virgil, *Așa a fost să fie...: Simona Modreanu în dialog cu Virgil Tănase*, Editura Junimea, Iași, 2019.

Tănase, Virgil, *Camus*, Editura Tracus Arte, București, 2017.

Tănase, Virgil, *Cehov*, Editura Tracus Arte, București, 2016.

Tănase, Virgil, *Dostoievski*, Editura Tracus Arte, București, 2018.

Tănase, Virgil, *Leapșa pe murite: document polițist și literar*, Editura Adevărul Holding, București, 2011.

Tănase, Virgil, *România mea: Convorbiri cu Blandine Tézé-Delafon*, în românește de Irina Petraș, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1996.

Țepeneag, Dumitru, *Capitalism de cumetrenie*, Editura Polirom, Iași, 2007.

Țepeneag, Dumitru, *Călătorie neizbutită*, Editura Cartea Românească, București, 1998.

Țepeneag, Dumitru, *Destin cu Popești*, Editura Dacia & Editura Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 2001.

Țepeneag, Dumitru, Dimov, Leonid, *Onirismul estetic*, antologie de texte teoretice, interpretări critice și prefață de Marian Victor Buciu, Curtea Veche Publishing, București, 2007.

Țepeneag, Dumitru, *Opere 5: Texte teoretice, interviuri, note critice, „șotroane”*: 1966-1989, Editura Tracus Arte, București, 2017.

Țepeneag, Dumitru, *Proza scurtă: ediție definitivă, revizuită de autor*, Editura Tracus Arte, București, 2014.

Țepeneag, Dumitru, *Războiul literaturii nu s-a încheiat*, Editura Allfa, București, 2000.

Țepeneag, Dumitru, *Reîntoarcerea fiului la sânul mamei răătăcite*, Editura Institutul European, Iași, 1993.

Țepeneag, Dumitru, Simuț, Ion, *Clepsidra răsturnată*, Editura Paralela 45, București, 2003.

Țepeneag, Dumitru, *Un român la Paris*, ediția a II-a, Editura Cartea Românească, București 1997.

Țepeneag, Dumitru, *Un român la Paris*, ediția a III-a, Editura Cartea Românească, București, 2006.

Surse secundare

Adameșteanu, Gabriela, *Anii romantici*, Editura Polirom, Iași, 2014.

Andraș, Carmen, *Geografii simbolice*, Editura Institutul European, Iași, 2008.

Andreescu, Gabriel, *Existența prin cultură: Represiune, colaboraționism și rezistență intelectuală sub regimul comunist*, Editura Polirom, Iași, 2015.

Anton, Mioara, Crețu, Bogdan, Șandru, Daniel, *Cuvintele puteri. Literatură, intelectuali și ideologie în România comunistă*, Editura Institutului European, Iași, 2015.

Baciu, Angela, *4 zile cu Nora*, Editura Charmides, București, 2019.

Bako, Alina Ioana, *Dinamica imaginarului poetic: grupul oniric românesc*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2012.

Balotă, Nicolae, *Euphorion*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969.

Barthes, Roland, *Cum să trăim împreună: simulări românești ale câtorva spații cotidiene: note de curs de la College de France: 1976-1977*, Editura Univers, București, 2018.

Béguin, Albert, *Sufletul romantic și visul*, Editura Univers, București, 1970.

Blake, William, *William Blake: The Complete Poems*, Edited by Alicia Ostriker, Penguin Books, London, 2004.

Blanchot, Maurice, *Friendship*, Stanford University Press, California, 1997.

Buciu, Marian Victor, *Țepeneag. Între onirism, textualism, postmodernism*, Editura Aius, Craiova, 1998.

Burakowski, Adam, *Dictatura lui Nicolae Ceaușescu (1965–1989) Geniul Carpaților*, Editura Polirom, Iași, 2016.

Buzera, Ion, *Virgil Mazilescu*. Monografie, antologie comentată, receptare critică, Editura Aula, Brașov, 2000.

Cătănuș, Ana-Maria, *Sfârșitul perioadei liberale a regimului Ceaușescu: Minirevoluția culturală din 1971*, Editura Institutului național pentru studiul totalitarismului, București, 2005.

Ciotloș, Cosmin, *Cenacul de Luni: viața și opera*, Pandora Publishing, București, 2021.

Corneanu, Luminița, *Leonid Dimov: Un oniric în Turnul Babel*, Cartea Românească, București, 2014.

Corobca, Liliana, *Controlul cărții: cenzura literaturii în regimul comunist din România*, Editura Cartea Românească, București, 2014.

Dimisianu, George, *Lumea criticului*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2000.

Goma, Paul, *Jurnal de noapte lungă III: Unde am greșit*, Ediție internet, Editura Autorului, 2004.

Grădinaru, Dan, *Dimov: monografie critică*, Editura Nord Sud, București, 2014.

Grișa, Gherghel, *Boemi sub dictatură*, Editura Fundației PRO, 2002.

Ivănescu, Mircea, *Poesii vechi și nouă*, Biblioteca pentru toți, Editura Minerva, București, 1999.

Ivănescu, Mircea, Pucă, Florin, Dimov, Leonid, *Amintiri*, Editura Cartea Românească, București, 1973.

Lefter, Ion Bogdan, *Flashback: începuturile „noii poezii”*, Editura Paralela 45, București, 2005.

Lovinescu, Monica, *Unde scurte*, Editura Humanitas, București, 1990.

Malița, Liviu, *Ceaușescu: critic literar*, Editura Vremea, București, 2007.

Malița, Liviu, *Literatura eretică*, Editura Polirom, Iași, 2016.

Manea, Norman, *Plicuri și portrete*, Editura Polirom, Iași, 2004.

Marcu, Luminița, *O revistă culturală în comunism: „Gazeta literară” 1954-1968*, Editura Cartea Românească, București, 2014.

Mocanu, Radu Miron, *Scriitorii și puterea: documente*, Editura Ideea Europeană, București, 2006.

Morar, Ovidiu, *Avatarurile suprarealismului românesc*, Editura Univers, București 2003.

Munteanu, Romul, *Noul Roman Francez*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1968.

Mureșan, Viorel, Ștef, Traian, *Leonid Dimov*. Monografie, antologie comentată, receptare critică, Editura Aula, Brașov, 2000.

Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism*, Ediția a III-a, revăzută și adăugită Editura Polirom, Iași, 2019.

Paleologu, Alexandru, *Despre lucrurile cu adevărat importante*, Editura Polirom, Iași, 1998.

Pavel, Laura, Țepeneag, Dumitru, *Țepeneag și canonul literaturii alternative*, Cluj-Napoca, Casă Cărții de Știință, 2007.

Piru, Al., *Panorama deceniului literar românesc*, Editura pentru literatura, București, 1968.

Raymond, Marcel, *De la Baudelaire la suprarealism*, Editura Univers, București, 1970.

Serviciul Român de Informații, *Cartea albă a Securității: Istorii literare și artistice 1969 – 1989*, Editura presa românească, 1995.

Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, vol. III, capitolul „Poezia barochistă. Onirismul estetic”, Cartea Românească, București, 1984.

Soviany, Octavian, *Cinci decenii de experimentalism. Compendiu de poezie românească actuală. Volumul I. Lirica ultimelor decenii de comunism*, Casa de Pariuri Literare, 2011.

Titel, Iosif, *Clipa i-a fost prea repede*, Editura Cartea Românească, București, 1991.

Tofan, Liviu, *A patra ipoteză: anchetă despre o uluitoare afacere de spionaj*, Editura Polirom, Iași, 2012.

Tudurachi, Ligia, *Grup sburator. Trăitul și scrisul împreună în cenaclul lui E. Lovinescu*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2019.

Turcea, Lucia, *Urme în veșnicie: Ilie-Daniel Turcea: volum biografic*, Ediția a II-a îngrijită de pr. Sever Negrescu, Editura Doxologia, Iași, 2020.

Vasile, Cristian, *Viața intelectuală și artistică în primul deceniu al regimului Ceaușescu 1965-1974*, cu o prefață de Vladimir Tismăneanu, Editura Humanitas, București, 2014.

Vighi, Daniel, *Sorin Titel*. Monografie, antologie comentată, receptare critică, Editura Aula, Brașov, 2000.